

men naar man stod overfor Skotøjsindustrien, overfor Højfinansens mest indflydelsesrige Repræsentanter, da blev den samme Haand slap og veg, thi Villien manglede.

Den første Gang det ærede Medlem havde Ordet her i Tinget under Tillægsbevillingslovforslagets første Behandling, fremsatte han ogsaa den Paastand, at Ministeriet Neergaard den ene Gang efter den anden hjalp til med at udsætte Landmandsbankkrisen. Hvad er nu Sandheden?

Jeg sagde til at begynde med, at en af Hovedaarsagerne til Krisen var Kreditgivningen til Transatlantisk Kompagni, for der er ingen Tvivl om, at Kommissionen har set rigtigt, at det var Hovedaarsagen, den afgørende Hovedaarsag. Man kan vel ogsaa gaa ud fra, at hvis Landmandsbanken ikke havde haft nogen Forbindelse med Transatlantisk Kompagni, havde den selv kunnet bære de øvrige Tab og føre det igennem. Nu viser det sig imidlertid, at Kreditgivningen til Transatlantisk Kompagni ganske vist i Slutningen af 1921 naaede op til 195,7 Mill. Kr. I Slutningen af 1920 var den oppe paa 172 Mill. Kr., men i Slutningen af 1919 var den 112 Mill. Kr. Og nu skal det selvfølgelig indrømmes, at efterhaanden som vi kommer frem til 1920 og 1921, bliver Forholdet forværret, men naar vi ved, at Banken i Slutningen af 1921 havde en Kreditgivning alene til det Selskab, der løb op til 112 Mill. Kr., maa man forstaa, at allerede det var faretruende. Hvis Prisfald og Konjunkturomslag var kommet frem paa et tidligere Tidspunkt, havde den Kreditgivning været i høj Grad faretruende for Landmandsbanken. Men den Gang havde vi mærkelig nok en radikal Regering, som nu staar frem som Dommer over alle andre; og gjorde den noget den Gang? Nej, selvfølgelig gjorde den ingenting. Den saa maaske heller ingenting? Det hele, de i Virkeligheden har set, er det, at bagæfter er de lige saa kloge, som vi er.

Men noget anderledes synes jeg alligevel, at Forholdet stiller sig overfor Aarsag Nr. 2, om jeg saa maa sige, Bankens Børsengagementer. Det viser sig nemlig, naar man gennemgaar disse Børsengagementer, at i Februar 1920 var Banken oppe paa det højeste, den i saa Henseende har været oppe paa. Den har udlånt 262 Millioner til Spekulationer; til Indkøb af Aktier. Nu kan man godt staa frem igen og sige til de Herrer Dommere: Saa De noget den Gang, gjorde De noget den Gang? Slet ingenting, for de vidste ingenting; de var slet ikke klogere, end vi er. Det er kun det, at de har den mærkelige Evne til at stille

sig op, og det har de haft let ved hele Tiden. Særlig de Radikale har haft let ved at stille sig op som Dommere; netop fordi de siden December 1922 har staaet i Ly og Læ af en falsk Erklæring; udstedt af forhenværende Statsminister Zahle, har de haft let ved at stille sig op som Dommere, som dem, der havde de rene Fingre, dem, der ikke havde nogen Forbindelse med Landmandsbanken, ikke drev nogen Spekulation. Jeg tror, det bliver nok saa vanskeligt, efter at det nu har vist sig, at netop den Erklæring, som Statsminister Zahle udstedte, var usand og urigtig.

Overfor det Spørgsmaal, om Regeringen har forhalet Afgørelsen, er det interessant at se i Kommissionsberetningen Side 278 en Sammenligning mellem 5 forskellige Opgørelser af Tabene ved Transatlantisk Kompagni og en Redegørelse Side 278 fra Kommissionen for, hvortof der er en betydelig Divergens mellem den tredje og den femte Opgørelse, og det er da interessant at se, at Kommissionen maa indrømme, at den Gang de i August 1922 foretog den tredje Opgørelse, stod de overfor ganske det samme Forhold, som de stod overfor igen i August 1923, da de foretog den femte og endelige Opgørelse, og maa udtale, at Aarsagen til, at der viser sig Divergens, er, at der tidligere altid har manglet Materiale til en virkelig Bedømmelse af Aktivernes Værdi. Naar Kommissionen selv maa indrømme det i August 1923, er det noget af det mest urimelige, at man retter den Bebrejdelse mod Regeringen, at den i Juli 1922 ved Bankens første Rekonstruktion ikke saa, hvordan det virkelige Forhold var, hvordan i Virkeligheden Transatlantisk var stillet hele Verden over. Man kan dog forstaa, at det er en ganske urimelig Bebrejdelse at rette mod Regeringen den Gang, naar Kommissionen maa indrømme, at der selv i August 1923 har manglet Materiale til en paalidelig og solid Bedømmelse.

Men der er ingen Tvivl om, at der endnu kan nævnes en Hovedaarsag til, at det gik, som det gik, og det er selve Navnet Glückstadt. For det første det, at Glückstadt i økonomisk, i finansiel Henseende var førende, ledende for Storkapitalen herhjemme, det fik afgørende Betydning for, at det gik galt for Landmandsbanken. Men der er alligevel ogsaa noget andet, som fik en temmelig afgørende Betydning i saa Henseende. Man kan nemlig sige med fuld Føje, at samtidig med at Glückstadt fik den økonomiske Indflydelse, fik han i Virkeligheden en politisk Indflydelse under Krigsaarene, og den fik han først og fremmest, fordi han blev brugt